

అగ్నేః కృత్రికా తదగ్నతః ముఖ్యేన వైశ్యభేదేన తే రవ-
 త్తైః కృత్రికేన నే పృథాతి ఏక ద్విపద్ధిః । అగ్నేః కృత్రికా య-
 దే నైవ మేవ భేదః ॥ ౬౬ ॥

॥ వాః ౬౬ ॥

షష్ఠప్రపాఠకః

వాః ౬౬ ॥ అనుమత్యై పుణ్యోవాశేభుస్తాశేచాలిన్నిర్యుతః ।
 యే త్రోత్యక్తాశ్శమ్యాయా అవశీయన్తే । తన్నైర్ముతమకచాల-
 మ్ । ఇయ వా అనుమతిః । ఇయన్నిరముతిః । నైర్ముతేన పూర్వ-
 య ప్రచరతి । ప్రాప్నోత్యైవ నిరముతిం పూర్వాన్నిరవదయతే । ఏక-
 కచాలో భవతి । ఏకైవ నిరముతిన్నిరవదయతే । యదహుత్వా
 గాకహపత్య క్షయః ॥ ౧ ॥ దుదో భూత్వాఽస్మిరనూత్థాయ । అ-
 భ్యర్ష్యక్తా యమానఞ్చ వాన్యార్థ । ఏహి స్వాహాఽఽహుతి
 జ్ఞాప్తాఽఽ ఇత్యాహ । ఆహుత్యైవైవగం శమయతి । నాతిః మార్ష-
 త్యభ్యర్ష్యర్ష యమానః । ఏకోల్ముకేన యన్తి । తద్ధి నిరముత్యై
 భాగదేయమ్ । ఇమాన్తిశ యన్తి । ఏషా వై నిరముత్యై చిక్ ।
 స్వాయామైవ ద్వి నిరముతిన్నిరవదయతే ॥ ౨ ॥ స్వకృత్ ఇరిస
 జహోతి ప్రదలే వా । ఏతద్వై నిరముత్యా ఆయతనమ్ । స్వ ఏ-
 వాయతేనై నిరముతిన్నిరవదయతే । ఏషతే నిరముతే భాగ ఇత్యా-
 హ । నిర్దేశ్యైవైసామ్ । భూతే ప్రావిష్కృత్యనీత్యాహ । ణాతిహా

వోపావర్తతే । ముచ్చైముసుగంహస ఇత్యాహ । అగంహస ప్ర-
 వైసం ముచ్చతి । అజ్ఞానాన్యజ్ఞానాహాతి ॥ 3 ॥ అస్తత ప్రవ నిర్ము-
 తిన్నిరవదయతే । కృష్ణవాసః కృష్ణకూష్మణ్డకా । ప్రతదైవి
 నిర్ముత్యే నూపమ్ । నూపజైవ నిర్ముతిన్నిరవదయతే । అప్రతిక్ష-
 మాయన్తి । నిర్ముత్యా అస్తహితైర్వ । స్వప్తిః సమ్మా య ఇ-
 ద్భూతాశ్చి పునరేత్య గావహవత్యే ఆహాతి । ఆహుత్యైవ సమ-
 స్వనో గావహవత్యముపాసతాన్తి । అనుమతేన ప్రచరతి । ఇయ
 వా అనుమతిః ॥ ౪ ॥ ఇయమై వా స్తే ర్భామను మస్యతే । ధను-
 ర్దక్షిణా । ఇమామైవ ధనుష్కరుతే । ఆదిత్యశ్చరున్నిరవపతి । ఉ-
 థయాక్ష్యేవ ప్రాసాస్వలిపిచ్యతే । దేవీషు చ మానుషీషు చ । వ-
 లో దక్షిణా । వలో హి ర్భాగం సమృద్ధ్యై । అగ్నావైష్ణ-
 వమేకాదశకపాలన్నిరవపతి । అగ్నిసర్వా దేవతాః ॥ ౫ ॥
 విష్ణుర్వృక్షః । దేవతాశ్చైవ యజ్ఞాచ్ఛవ రున్ధ । వాచునో వహీ దక్షి-
 ణా । యద్వహీ । తెనాగ్నేయః । యద్వామనః । తేన వైష్ణవస్స-
 మృద్ధ్యై । అగ్నిహోమీయమేకాదశకపాలన్నిరవపతి । అగ్నిహోమా-
 న్భావో ఇన్ద్రో వ్రత్రమహాన్నితి । యద్గ్నిహోమీయమేకాదశకపాల
 న్నిరవపతి ॥ ౬ ॥ వార్తీష్ణుమైవ విజిత్యై । హిరణ్యన్దక్షిణా స-
 మృద్ధ్యై । ఇన్ద్రో వ్రత్రగం హుత్వా । దేవతాభిశ్చేన్ద్రియేణ చ వ్యా-
 ర్థ్యత । స ప్రతమైన్ద్రాగ్న మేకాదశకపాలమపశ్యత్ । తన్నిరవపత్ ।
 తేన వై స దేవతాశ్చేన్ద్రియాచ్ఛవారున్ధ । యదైన్ద్రాగ్న మేకాదశ-

కపాలన్నిర్యపతి । దైవతాశ్చైవ తేనోస్త్రియశ్చ యామానోఽవరు
 న్ణా । ఋషులౌ వహీ దక్షిణా ॥ ౭ ॥ యద్యహీ । తేనాగ్నేయః । యద్య-
 వభః । తేనోస్త్రియశ్చైవ । అగ్నేయపుష్టాకపాలన్నిర్యపతి । వ-
 స్త్రియస్థి । యదాగ్నేయో భవతి । అగ్నిరైవ యజ్ఞముఖమ్ । యజ్ఞ-
 ముఖమైవస్థిణం పురస్తాద్భువై । యదేస్త్రియస్థి ॥ ౮ ॥ ఇన్ద్రియమైవావ
 రుణ్ణా । ఋషులౌ వహీ దక్షిణా । యద్యహీ । తేనాగ్నేయః । యద్య-
 వభః । తేనోస్త్రియశ్చైవ । యావత్తీరైవ ప్రాణా ఏషధీనామహుతా-
 నామాశ్చ న । తాః పరాఽభవన్ । అగ్నియణం భవతి హుతాద్యా-
 య । యఃమానస్యాపరాభావాయ ॥ ౯ ॥ దైవా వా ఏషధీష్ట్యాజు-
 యః । తా ఇన్ద్రియాగ్ని ఉదజయతామ్ । తావైతమైన్ద్రియాగ్నిన్ద్వాదశ-
 కపాలన్నిర్యపాతామ్ । యదేన్ద్రియాగ్నో భవత్యుజ్జితైవై । ద్వాదశ-
 కపాలౌ భవతి । ద్వాదశ మాసోస్సవధ్నరః । స్వధ్నరేజ్జేవాస్త్వా
 అన్నమవరుణా వైశ్వదేవశ్చయశ్చవతి వైశ్వదేవహా అన్నమ్ । అన్న-
 మైవాస్థై స్వదయతి ॥ ౧౦ ॥ ప్రాణమజా వహ్నో దక్షిణా సమ్యుద్భవ్యై ।
 ప్రామ్యుగ్ం శ్యామాకశ్చరున్నిర్యపతి । సోమో వా అకృష్టప్రచ్యవ్యై
 రాహా । అకృష్టప్రచ్యమైవాస్థై స్వదయతి । వాసో దక్షిణా । ప్రామ్యుగ్ం
 హీ దేవతః సూ వాసస్మయ్యుద్భవ్యై । సరస్వత్యై చరున్నిర్యపతి । సర-
 స్వతే చరుమ్ । మిథునమైవావ రుణ్ణా । మిథునా గాక్షో దక్షిణా సమ్యు-
 ద్భవ్యై । వత్తి వా వ్రష యజ్ఞముఖాద్యధ్యాః । యోఽగ్నేదేవతాఽయో

తతి | అష్టావైతాని వ్రాచిగంపి ధవన్తి | అష్టాక్షరా గాయత్రీ | గ్రాహు-
 త్కౌఽస్మి || తేనైవ యజ్ఞముఖాదృధ్యా అగ్ని దైవతామైవైతి || ౧౧ ||
 క్షయిన్నరవదయతేఽష్టాష్టాభ్యాన్యజ్ఞుఃకార్యమమతి దైవతా
 విర్యవతి వ్రాచి దక్షిణా యదైవ్యైర్వధ్యపరాభావాయ స్వదయతి
 గావో దక్షిణా సమృద్ధ్యే వత్స || ౧ ||

వైశ్వదేవేనై వై ప్రజాపతిః ప్రజా అస్పృతః | తావైస్పృష్టాః స
 చాజానయన్తి | సోఽస్మిరకామయతః | అహర్నిమాః ప్రజనయేయమితి |
 స ప్రజాపతయే శుచమదధాత్ | సోఽశోచత్ప్రజానిచ్చమానః | త-
 వ్నాద్యచ్చ ప్రజా భువన్తి యజ్ఞసః | తాశ్చభాశోచతః ప్రజానిచ్చ-
 మానాః | తావైస్మిమప్యపృతః | తా అగ్నిరధ్యేత్ || ౧౨ || సోమో
 తోఽదధాత్ | సవితా చాజనయత్ | సరస్వతీ వాచమదధాత్ |
 పూషాఽపోవయత్ | తే వా వ్రతే త్రిస్వవధ్సరస్వత్రయ్యుజ్యన్తి |
 యే దేవాః పుష్టివతయః | సవధ్సరో వైప్రజాపతిః | సవధ్సరేణై-
 వాద్యైః ప్రజాః చాజనయత్ | తాః ప్రజా జాతా మరుతో
 ఘ్నాన్ | అస్మానపి స ప్రాయుక్షతేతి || ౧౩ || స వ్రతం ప్రజాపతి-
 మాఽధురగం సప్తకపాలమపశ్యత్ | తన్నిరవపత్ | తనో
 వై ప్రజాశ్యాకల్పతః | యస్మాన్మతో నిదుప్యతే | యజ్ఞస్వ
 త్కౌఽస్మై | ప్రజానామఘాతాయ | సప్తకపాలో ధవతి | సప్త
 క్షా వై మరుతః | గ్రహే వై వాద్యైః విశేష్యుయతి | స ప్ర-
 జాపతిరశోచత్ || ౧౪ || యాః పూర్వాః ప్రజా అస్పృక్ష్వి | మరుత-

స్తా అవధిమః | కథమపరాస్పృశైయేతి | తస్య కుష్ట ల్లంభాత్
 న్నిరవతాత | తద్వ్యధవారత్ | తదపోషయత్ | తస్మాదాత |
 ల్లంభస్య వా ప్రతస్మాపమ | యథామితీ | యద్వ్యధరతి | ౧౧ |
 ప్రీతా ప్రవ తద్యమూసః పోషయతి | వైశ్యైరైవ్యామితీ భవతి |
 వైశ్యైదేవ్యా వై ప్రీతాః | ప్రీతా ప్రవాప్నో ప్రాణయతి | వాక్ష్మ-
 మానయతి | ప్రీతాస్తేవ ప్రహతాస్తు రతో దధాతి | ద్యావాప్సు-
 థివ్య ఏకకపాలా భవతి | ప్రీతా ప్రవ ప్రహతా ద్యావాప్సుభిభ్య-
 ముభయతః పరి గృహ్లాతి | దేవాసురాస్పృశ్యతా ఆసా | సోఽగ్ని-
 రబ్రవీత్ ||౧౬|| మామగ్రో యతః | మయా ముఖేనాసురాశ్చైవ్య ధేతి |
 మాన్ద్వితియుమితి సోమోఽబ్రవీత్ | మయా రాజ్ణాశ్చైవ్య ధేతి | మాన్ద్వి-
 తీయుమితి సవితా | మయా ప్రసూతా శ్చైవ్య ధేతి | మాన్ద్వితుభి-
 త్తి సరస్వతి | ఇన్ద్రియనోఽహస్థాస్యామితి | మాం పశ్చామది-
 తి పూషా | మయా ప్రతిష్ఠయా శ్చైవ్య ధేతి ||౧౭|| తేఽగ్నివా ముఖే-
 నాసురానజయన్ | సోమేన రాజ్ణా | సవిత్రా ప్రసూతాః | సరస్వ-
 తీన్ద్రియమదధాత్ | పూషా ప్రతిష్ఠాఽఽసీత్ | తతో వై క్షవా-
 వ్యుయన్త | యదైతాని వాచీగంషే నిరువ్యన్త విజిత్రై | నోత్తరవైది-
 ముపవపతి | ప్రశనో వా ఉత్తరవైదిః | అహతా ఇన్త హ్యారహి-
 ప్రశవః || ౧౮ ||

విదిత్యశోచద్వ్యధరత్యబ్రవీత్ప్రతిష్ఠయా శ్చైవ్య ధేత్యేతి |
 హి ప్రశవః || ౧౯ ||

పునఃసం క్రమేనా క్షుణ్ణ క్షుణ్ణ ఉపరిక్ష క్షుణ్ణ । యోమూర్తా వా ఏకేవలః ।
 యదేకేవలసాక్ష్యేణ త్యేక్ ॥ ౩౩ ॥ యోమూర్తాపావ్యవద్యేత్ । ఉచ్చా వా
 క్షేణ్యుకానాః । త్ర పాఠాఢేతి పుష్కలైవ వాచ్యేవ్యః । పుష్కలైవ హి
 పుష్కలైవ వాచ్యః । పుష్కలైవ వాచ్యః । యోమూర్తైవ పుష్కలై
 వాచ్యైవ వాచ్యైవ । యోమూర్తైవ పుష్కలైవ వాచ్యైవ । యోమూర్తైవ వా ఏక-
 తేవలః । పుష్కలైవ వాచ్యః అపావ్యవయః ॥ ౩౪ ॥ యదేకేవలమా
 తావ్యవయే వాచ్యైవ । యోమూర్తైవ పుష్కలైవ వాచ్యైవ వాచ్యైవ ।
 యదేకేవలమాతావ్యవయే । పుష్కలైవ వాచ్యైవ మావ్యవయవద్యేత్ ।
 పుష్కలైవ వాచ్యైవ । పుష్కలైవ వాచ్యైవ వాచ్యైవ పుష్కలైవ । యదేకేవల-
 త్యేత్ । క్షేణ్యుకావ్యవయేత్ । యదేకేవల త్యేత్ ॥ ౩౫ ॥ యదేకేవల-
 త్యేత్ ॥ ౩౬ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥
 యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥
 యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥
 యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥
 యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥
 యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥
 యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥
 యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥
 యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥
 యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥ యదేకేవల త్యేత్ ॥

ప్రయచ్ఛతి | బ్రహ్మీ విషిష్టాన్వాజ్జనమాసయతి | ప్రజా నై బ్రహ్మీ ||
 రక్షో వాజ్జనమ్ | ప్రజాశ్చైవ రక్షో దధాతి | ప్రముఖహూయ భక్ష-
 యన్తి | వ్రతస్సమపీత్యా హ్యేతే | అసో తస్మన్నైవ రక్షో దధతే |
 యమాన ఉత్తమా భక్షయతి | ప్రశన్తా నై వాజ్జనమ్ | యమాన
 వ్రవ ప్రసూన్వ్రుతిస్థాపయన్తి || ౨౮ ||

లోకా బహుహూయం భవత్యాభాగా ప్రశవ ఆమవద్యేదా-
 వావనీయు ప్రత్యక్షస్తాత్ప్రతిష్ఠితో హోత్రస్యా భాగధయమేతే చ-
 త్వారే చ || 3 ||

ప్రజాపతిస్సవితా భూత్వా ప్రజా అస్యత | తా ఏవ మత్య-
 మన్యన్త | తా అస్మాదపాక్రామన్ | తా వరుణో భూత్వా ప్ర-
 జా వరుణేనాగ్రా హయత్ | తాః ప్రజా వరుణగృహీతాః | ప్రజా-
 పతిం పునరుపాధావన్నాథమిచ్ఛమానాః | స వ్రతాన్ప్రజాపతిర్వరుణ-
 ప్రఘాసాపత్యత్ | తాన్నిరవపత్ | తేవే స ప్రజా వరుణప్రాశాద-
 ముచ్చత్ | యద్యరుణప్రఘాసా నిరుప్యన్తే || ౨౯ || ప్రజానామవరు-
 ణగ్రాహయ | తాస్తాన్దక్షిణా బ్రాహుర్న్యక్షా ఆసీత్ | సన్యః ప్ర-
 స్పృతః | స వ్రతాన్ద్వివిధాన్దక్షిణతో వేదిముదహన్ | తతో నై
 స ప్రజానాన్దక్షిణా బ్రాహుం ప్రాసారయత్ | యద్ద్వివిధాన్ద-
 క్షిణతో వేదిముదన్తి | ప్రజానామైవ తద్యజమానో దక్షిణం బ్రాహుం
 ప్రసారయతి | తస్మాచ్ఛాతుమాన్యయాజ్యముష్కీగోక ఉభయా-
 బ్రాహుః | యజ్ఞాభిజర్తం హ్యస్య | ప్రుథమాత్రాద్యదీ అవంభిన్న

భవతుః | 30 | తస్మాత్పుణ్యవ్యాజ్యస్యైవ | ఉత్తరవ్యాజ్యేవ్యా
 ముత్తరవైషమవ వసతి | ప్రకృతా వా ఉత్తరవైషమ | ప్రకృతవైషమ దుష్ట
 అథా యజ్ఞవల్క్యవచన ప్రకృత్యై | ప్రతస్మాద్వ్యాజ్యవైషమ కస్యై
 వీగంషి | అత్తవ ద్వాగ్నాభవతి | ప్రాగ్నావైషమ వా సకా క్షనాపా
 వ | యజ్ఞాగ్ని | యజ్ఞాగ్ని భవతి | 31 | ప్రాగ్నావైషమ
 వాచ దుష్ట | ఓక్షో యజ్ఞా సకా క్షనాపావ | యజ్ఞాగ్ని | య
 జ్ఞాగ్ని భవతి | ఓక్షో యజ్ఞవచ దుష్ట | ప్రాయశ్చయిన్ భవతి |
 వాయుశ్చయిన్ | యజ్ఞే చ యజ్ఞే భవతి | యజ్ఞవా సవ ప్రకా
 వయూచా శామ్యజ్ఞాతి | ప్రామ్యో భవతో మధ్యత్వాయ | 32 | శరీరా
 ప్రకాశమ్యవ వసతి | ప్రాయశ్చయిన్ యజ్ఞాతి | ప్రకాశతిమ్యజ్ఞా
 ద్యన్వోచావమత్ | ప సకేవ శతేభ్యేవ ప్రావిచాఽవ్నాద్యమవా
 రుష్ట | యజ్ఞశ్చేతాని శమీప్రకాశాని భవన్తి | అవ్నాద్యవ్యావయ్యై
 ప్రామ్యజ్ఞాని వై కరీరాణి | ప్రామ్యా భలు వా అహుతిర్దిగ్లో వ్యుష్టి
 భ్యవయతి | యజ్ఞశ్చేరాణి భవన్తి | ప్రామ్యయైవాహుత్యా ద్విో
 వ్యుష్టిమవ రుష్ట | కాయ సకకపాలో భవతి | ప్రానాన్జ్ఞవ్యాయ |
 ప్రోలిపూరుషద్యురమ్యచాత్కాణి భవన్తి | క్షాతా సవ ప్రకా వయూ
 చాశామ్యజ్ఞాతి | సకమతిరిక్తమ్ | యజ్ఞమయాగా సవ ప్రకా వయూ
 చాశామ్యజ్ఞాతి | 33 |

నిరుప్యస్తే భవన్తో భవతి మధ్యత్వాయ దుష్ట వట్ట | ౪ |
 ఉత్తరవ్యాజ్యేవ్యామవ్యాసీ ప్రావీగంషి సాదయతి | దక్షిణా

యాం మారుతీమ్ | అపధురమైవై నా యువత్ | అథో ఓం ప్రవా-
 ప్రామవ వారతి | తస్మాద్భ్రాహ్మణ్యే త్తత్సాక్షిత్వే విశోఽన్యతోపక్ర-
 మిణః | మారుత్యా పూర్వయా ప్రచరతి | అస్పతమైవాప యజతే |
 వారుణ్యోత్తరయా | అప్తత ప్రవ వరుణమవ యజతే | యదైవాధ్వ-
 ర్యః కురోతి || 3౪ || తస్మైతిప్రసాతా కరోతి | తస్మాద్భ్రాహ్మణ్యేయాప్సు-
 రోతి | తస్మాదీయాన్కరోతి | పత్నీవౌచయతి | పెథ్యామైవైవా
 జ్జురోతి | అథో తప ప్రవైవాముప నయతి | యజ్జారగం సప్తన్న
 ప్రబ్రూయాత్ | ప్రియం క్షాతిగం రున్ధ్యాత్ | అసా మే జార ఇతి నిర్ద-
 శేత్ | నిడిశ్చైవ్యవైవం వరుణప్రాశేన గ్రాహయతి || 3౫ || ప్రాహ్మ-
 న్యాన్ వావామహ ఇతి పత్నీముదానయతి | అహ్వతైవై నామ్ |
 యశ్చత్నీ పురోనువాశ్యామను బ్రూయాత్ | నిర్వీర్యా యజమాన-
 న్స్యాత్ | యజమానోఽన్వాహ | ఆత్మన్నైవ వీర్యవృక్షే | ఉభా
 యాజ్యాగం సవీర్యత్వాదు | యద్ద్రామై యదరణ్య ఇత్యాహ |
 యథోదితమైవ వరుణమవ యజతే | యజమానదైవత్యో వా ఆ హవ-
 నీయః || 3౬ || భ్రాతృవ్యదైవత్యో దక్షిణః | యదాహవనీయే అహు-
 యాత్ | యజమానవరుణ ప్రాశేన గ్రాహయేత్ | దక్షిణైఃగ్నాఽ-
 హోతి | భ్రాతృవ్యమైవ వరుణప్రాశేన గ్రాహయతి | తూర్పుణ అ-
 హోతి | అన్యమైవ వరుణమవ యజతే | శీర్షన్నధి నిధాయ అహోతి |
 శీర్షప్తత ప్రవ వరుణమవ యజతే | ప్రీత్య క్షిప్త్యహోతి || 3౭ || ప్రీత్య-
 క్షేవ వరుణప్రాశాన్నిముఃచ్యతే | అక్రీన్ముః కముఃకృత ఇత్యాహ |

దేవాన్మృగాన్మిరవదాయా అన్మృగా గృహానుప్రపే శేతి వాచైతదాహా
 వరుణగృహీతవా ఏతత్త్యక్తస్య | యద్యతామాగృహీతస్యాత్తి
 చ్యతే | తుషాశ్చ నిష్కాశ్చ | తుషాశ్చ నిష్కాశేవ చావభృథ
 మవైతి | వరుణగృహీతేనేవ వరుణామవయఃతే | అపోఽవ భృథమవై
 తి || 3౮ || అభు వై వరుణ | ప్రాక్షాదైవ వరుణామవయఃతే |
 ప్రతియతో వరుణస్య పాశే ఇత్యాహ | వరుణాప్రాశాదేవ నిమూ
 చ్యతే | అప్రతిక్షమామాయన్తి | వరుణస్యాస్తరహితైస్య | ఏకోఽశ్యధి
 ధీమహీత్యాహ | పరుణైవాగ్నిన్నమస్యస్త ఉపాయన్తి | తేజో
 శక్తా మయి ధహీత్యాహ | తే ప్రవాత్సవస్తే || 3౯ ||

కరోతి గ్రాహయత్యాహవసీయ స్తిష్ఠజ్ఞానాత్త్యపోఽవభృథ
 మవైతి ధత్తే || ౪ ||

దేవాసురాస్సయత్తా ఆసా | సోఽగ్నిరబ్రవీత్ | మమై
 యమనీకవతి తనూ | తాం ప్రీషేత్ | అథాసురావలి ధవిష్యథతి | తే
 దేవా అగ్నయేఽనీకవతే పురోదాశమస్తాకపాలన్నిరవవ | సోఽ
 గ్నిరనీకవాన్ ధ్వేన భాగధయేన ప్రీతః | చతుర్థాఽనీకాన్యజనయత్ |
 తతో దేవా అభవ | పరాఽసురాః || ౪౦ || యదగ్నయేఽనీకవ
 తే పురోదాశమస్తాకపాలన్నిర్వపతి | అగ్నిమేవానీకవస్తాన్వేన
 భాగధయేన ప్రీణాతి | సోఽగ్నిరనీకవాన్ ధ్వేన భాగధయేన ప్రీతః |
 చతుర్థాఽనీకాని జనయతే | అసా వా అద్దిత్యోఽగ్నిరనీక
 వా | తస్య రక్షయోఽనీకాని | ప్రాకగం సూర్యోవృత్త్య

తా నిర్వచతి | ప్రాక్షాదేవాస్తా అనీకాని జనయతి | తేఽసురాః పరా-
 జితా యస్తః | ద్యావాపృథివీ ఉపాశ్రయం || ౪౧ || తే దేవా
 మరుద్భ్యస్తాస్తప్తసేభ్యశ్చైరున్నిరవహః | తాన్ద్యావాపృథివీభ్య-
 మైవోథయత్రస్మమరహః | యస్తమరుద్భ్యస్తాస్తప్తసేభ్యశ్చైరున్నిర-
 వహతి | ద్యావాపృథివీభ్యమైవ తదుథయత్రో యఃమాన్వో భ్రాతృవ్యా-
 నభ్యస్తపతి | ముఖ్యస్త్వై నిర్వచతి | తక్ హి హి తేష్టవస్తపతి | ప్రదుర్భవతి |
 ప్రవృత ప్రవైవాన్భ్యస్తపతి | తే దేవాశ్శ్వవిజయిస్తస్మస్తః | పర్వాసా-
 స్త్వస్థే గృహమైధియశ్చైరున్నిరవహః || ౪౨ || ఆశితా ప్రవాద్యోప-
 వసామ | కస్య వాఽపాదమ్ | కస్య వా శ్వో భవితే | స శ్చ-
 తోఽభవత్ | తస్యాహుతస్య వాశ్శక్ | స హి దేవా అహుత-
 స్త్వశ్చస్త్వి | తేఽబ్రువన్ | కస్మా ఇమగ్ం హోమ్యామ ఇతి | మరు-
 ద్భ్యో గృహమైధిభ్య ఇత్యబ్రువన్ | తం మరుద్భ్యో గృహమైధి-
 భ్యోఽజహః || ౪౩ || తతో దేవా అభవన్ | పరాఽసురాః | యస్త్యై-
 వద్దుమే మరుద్భ్యో గృహమైధిభ్యో గృహే జహ్వతి | భవత్యా-
 త్మనా | పరాఽస్య భ్రాతృవ్యా భవతి | యజ్జేన్య యజ్జస్య చాకత్రా-
 క్రియతే | ప్రశవ్యస్తత్ | చాకత్రా వా ప్రతీక్రియతే | యన్న-
 భ్యాత్ హిర్భవతి | న సాదుధేనీకన్వాహ || ౪౪ || న ప్రయాణా ఇన్య-
 స్తై | నానూయాణాః | య ప్రవవేద | ప్రశుమాస్భవతి | ఆప్యభాగా-
 యతి | యజ్జస్త్వైవ చతుష్టి నాస్తరేతి | మరుతో గృహమైధినో-
 యతి | భాగధేయేస్తేవైవాన్భ్యమర్థయతి | బ్రహ్మిగ్ం స్వీష్టకృత్

యతిః క్రమస్థితైః । ఇదాస్తా ధవతి । ప్రశాన్తా వా ఇదా । క్రమస్థితైః
వాచస్పత్యైః తిష్ఠతి ॥ ౪౧ ॥

అసురా అక్రయశ్చ హైహియశ్చ రున్ధిరవపన్నజహశ్చ నవ్యా-
హిదాస్తా ధవతి త్వ త ॥ ౪౧ ॥

యశ్చిత్సా గృహమైహియశ్చాశ్చియాత్ । క్షమామైశ్చైవ
స్యాత్ । వి త్వయ్య యశ్చ ఋశ్చైవ । యన్నాశ్చియాత్ । అగృహ-
మైహి స్యాత్ । వాప్య యశ్చ వ్యుత్థ్యైవ । ప్రతివేగం పతేయః ।
తస్యాశ్చియాత్ । క్షమామైశ్చైవ ధవతి । వాప్య యశ్చ వ్యుత్థ్యైవ
॥ ౪౨ ॥ తే దైవా గృహమైహియేనైవ్యా । ఆశితా అధవన్ । ఆశ్చ-
తాభ్యశ్చైవ । అను ప్రభావవాసయన్ । తేత్యైవ సురైః ఋధం
చాహిన్యా । నా దైవేషు లోకమవిత్వా । అసురాన్సువరగచ్ఛత్ ।
క్షమామైహియేనైవ్యా । ఆశితా ధవన్తి । ఆశ్చైవైభ్యశ్చైవ ॥ ౪౨ ॥
అను ప్రభావ వాసయన్తి । భార్యవ్యాయైవ తద్యఃమానః ఋధం
ప్రహిణోతి । తే దైవా గృహమైహియేనైవ్యా । ఇన్ద్రాయ నిష్కాప
స్మ్యదధుః । అస్మానైవ శ్వ ఇన్ద్రో నిహితభాగ ఉచావర్తితేతి । తా-
నిన్ద్రో నిహితభాగ ఉచావర్తత । క్షమామైహియేనైవ్యా । ఇన్ద్రాయ
నిష్కాపస్మిదధ్యాత్ । ఇన్ద్రో వైవైవస్మిహితభాగ ఉచావర్తతే ।
గారవాపత్యై అహోతి ॥ ౪౩ ॥ భాగదేయేనైవైవగ్ం సుమర్థయతి ।
ఋషభమాహ్వాయతి । ప్రక్షత్కార వ్రవాప్య స॥ అహో ఇన్ద్రాయమైవ తి-
ద్వీర్వయఃమాస్తా భార్యవ్యస్య వృక్షే । ఇన్ద్రో వైవర్తగం వ్రాత్వా ।

కలాం కర్మావతరణగచ్ఛత్ | అపారాధమితి మన్యమానుః | సోఽబ్రవీత్ |
 క ఇవవేదివ్యుత్తరీ | తేఽయోవర్తమాన్తే వరస్త్వేగామహే || ౮౮ || అథ
 వ్రతావేదాను | బ్రహ్మచర్యవ్రత ప్రథమం వ్రావిష్ణురువ్యాతా ఇతిత సప్త-
 మధ్యక్షణ | తద్విశ్వాక్ష్మిదివ్యమా యద్యోగుశ్చ్యుక్తిః క్షీడిభ్యః ప్రథమ-
 గం వ్రావిష్ణుశ్చ్యుక్తిః పితృశ్చ | బ్రాహ్మణం సూర్యబోధ్యతా నిర్వపతి |
 వ్రత్యైశ్చైవ్యోక ఇత్యోక్త్యతమవ్రాన్ కమ్యుక్త్యై | వ్రతద్రావిష్ణాగా-
 వ్యవ వచ్చవ్రావీగంవివ్రతద్రావిష్ణా వ్య్రాగ్న || అథైవ బ్రహ్మశ్రీ రు-
 ర్భవతి | ౯౦ | ఉద్ధారణా వ్రతమితి ఉదపారత | వ్రత్రగం
 వ్రాత్యా | బ్రహ్మచర్యేవ వ్రతావృధి | యదైవ బ్రహ్మశ్రీ రుర్భవతి | ఉద్ధా-
 రణైవ రయమాన ఉద్ధారత | బ్రహ్మచర్యే ప్రజావృధి | వైశ్వానరమణ
 ఏకకపాలా భవతి | విశ్వవైశ్యవ తైవ కమాణ్యే యజమానోఽవ-
 రుణ్య | ౯౦ |

బ్రహ్మశ్రీశైభ్యజ్జతే అహంతి వృగామహే భవత్యస్తే చ || ౯౧ ||
 వైశ్వదేవై వై ప్రజాపతిః ప్రజా అస్పృశతి | తా వరుణప్రహూ-
 వై ర్వరుణావ్రాహ్మణ్యుత్ ప్రాక్షమేధైః ప్రశ్రయేషాయత్ | త్ర్యమ్నై
 రుద్ధర్షిరవబయత | తిత్త్యుజ్ఞైవ సువగ్నోకమగమయత్ |
 యైవైశ్వదేవై యతే | ప్రజా ఏవ తద్యమానస్పృశతే | తా
 వరుణప్రహూవై ర్వరుణావ్రాహ్మణ్యుత్ | ప్రాక్షమేధైః ప్రతిష్ఠాపయతి |
 త్ర్యమ్నై రుద్ధర్షిరవబయతే | ౯౨ | తిత్త్యుజ్ఞైవ సువగ్న
 యోకమయతి | ఉక్తిగ్రాహి | ప్రాచీనాక్తిః నిర్వపతి | ఉక్తిగాత్పృథి

పీఠ్యగామ్ | అసాద్యత్య రత్ | ఉత్తర-ప్రవా-కపి-నర్వపేత్ |
 ఉభయై హి దేవాశ్చ పీఠరశ్చైవై | అగో యదైవ దక్షిణార్థేఽన్తి
 శ్రయతి | తేన దక్షిణాపృత్ | సోమాయ పీఠ్యమతే పురోవాక్త్రం
 మట్క-పాలన్నిర్వపతి | ప్రవక్త్యరో వై సామః పీఠ్యమాః || ౧౩ ||
 ప్రవక్త్యరమైవ ప్రీణాతి | పీఠ్యోఽగ్ బహిషత్సోఽగ్ కానాః |
 మాసా వై పీఠరో బహిషదః | మాసానైవ ప్రీణాతి | యస్మిన్వా
 ఋతో పురుషః ప్రవీణాయతే | సోఽస్త్యముస్మిన్లోకే ధవతి | బ్రహ్మ-
 దూపా కానా ధవన్తి | అస్తోవాతాత్రాగ్రామభిజన్త్యై | పీఠ్యోఽ-
 స్మిప్త్యైత్యోఽగ్ ముఖమ్ | అర్థమాసా వై పీఠరోఽస్మిప్త్యైః
 || ౧౪ || అర్థమాసానైవ ప్రీణాతి | అభివాన్యాయై ద్రుగ్ధే ధవతి | సా
 హి పీఠ్యదేవత్యస్తుహా | యన్పుణామ్ | తస్మనుష్యాగామ్ |
 ఉత్తర్యో దైవానామ్ | అర్థః పీఠ్యగామ్ | అర్థ ఉపమన్థతి | అర్థో-
 హి పీఠ్యగామ్ | ఏక్షయోపమన్థతి || ౧౫ || ఏక్షా హి పీఠ్యగామ్ |
 దక్షిణోపమన్థతి | దక్షిణావృద్ధి పీఠ్యగామ్ | అనార్యోపమన్థతి |
 తద్ధి పీఠ్యస్థచ్చతి | ఇమాన్తిశ్వేదీముగ్ధన్తి | ఉభయై హి దేవా-
 శ్చ పీఠరశ్చైవై | చతుస్పృశ్చిర్వపతి | సవ్రా వ్యానుదిశః పీఠయః |
 అఖాతా ధవతి || ౧౬ || ఖాతా హి దైవానామ్ | ముఖ్యోఽస్మి-
 రాశీయతే | అస్తతో హి దైవానామాశీయతే | వర్షేయాన్తిభ్య
 ఇచ్ఛాన్తివతి వ్యావృత్త్యై | వతి శ్రయతి | అస్తరహిణో హి పీఠ్య-
 లోకో మనుష్యలోకాత్ | యత్పయసి దీపమ్ | తస్దేవానామ్ | యవన్తిరా

తస్మాన్మహ్యగామ్॥౧౭॥ యథుమూలమ్॥తస్మిర్త్రాగామ్॥సమూలం బుర్తః
 హిర్భవతి వ్యాప్యతై॥దక్షిణా స్త్రాగాతి॥దక్షిణావృద్ధి పీర్త్రాగామ్॥
 త్రి॥వశ్యతి॥త్పరీయై వా ఇతో వ్రాకే పీరః॥తావేవ ప్రీగాతి॥
 త్రి॥పునః వశ్యతి॥వట్టం వద్యవై॥౧౮॥ త్రి॥పద్యా ఋతప॥
 ఋమానైవ ప్రీగాతి॥యత్రైస్తయోశమా గృహ్ణీయాత్॥ప్ర-
 మాయుక్తో యజమానస్సాన్యత్॥యన్న గృహ్ణీయాత్॥అనాయ-
 తనస్సాన్యత్॥నూష్టిమైవ వ్యసేత్॥న ప్రమాయుక్తో భవతి॥
 నానాయతనః॥యత్రీస్పరిధీపురిదధ్యాత్॥౧౯॥ మృత్యునా
 యజమానం పరిగృహ్ణీయాత్॥యన్న పరిదధ్యాత్॥రక్షాగంపి
 యజ్ఞగం హన్యః॥ద్యా పరిధి పరిదధాతి॥రక్షస్తా మపహత్యై
 అథో మృత్యోరైవ యజమానముభ్యుజతి॥యత్రీణిశ్రీణిహావీగం
 మ్యదాహారేయః॥త్రయస్త్రయ ఏషాగం సాకం ప్రమీయేరక॥
 ఏకైకమనూచీనాన్యదాహరన్తి॥ఏకైక ఏవైహామన్వక్తుః॥ప్రమీ-
 యతే॥కశిపు కశిప్వాయ॥ఉప్రబ్ వాణముపబ్ వ్రాగ్యాయ॥
 అజ్ఞానమాజ్ఞాన్యాయ॥అభ్యజ్ఞానమభ్యజ్ఞాన్యాయ॥యథాభాగమైవై-
 నాన్ప్రీగాతి॥౨౦॥

నిరపదయతే పిర్త్రమాసగ్నిస్తాత్తా ఏకయోప మన్వత్యభాతా
 భవతి మనుష్యాగాం వద్యవై పరిదధ్యాన్మీయతై వజ్ఞ చ॥౨॥

అగ్నయే దేవేభ్యః పిర్త్రభ్యస్సమిభ్యమానానూనుబ్రూహీ-
 త్యాహ॥ఉధయై హి దేవాశ్చ పీరతశ్చైవై॥ఏకామన్వాహ॥

ఏకా హి పితృగామ । త్రిరన్వాహ । త్రి ర హి దేవానామ్ । బ్రహ్మ
 రావాఘోరయతి । యజ్ఞప్రదుస్తోరస న్తరి త్యై । నార క్షయవృధీశే ।
 స హోతారమ్ ॥ ౬౧ ॥ యదార క్షయవృధీత । యజ్ఞో
 తారమ్ । ప్రమా యుక్తో యుమానస్సౌతే । ప్రమా యుక్తో
 హోతా । రస్మాన్న వృధీశే । యుమానస్వ్య హోతుక్తోపీథాయ ।
 అప బరహిషః ప్రియాణా యతి । ప్రజావై బ్రహి ।
 ప్రజా వీన మృత్యోరుక్స్పృతి । అజ్యధాగాయతి ॥ ౬౨ ॥
 యజ్ఞస్వైవ చక్షుషీనా వ్రతేతి । ప్రాచీనావీతీసామయతి । పితృ
 ద్వైత్యా హి । వ్రతాఽఽహుతిః । పక్ష్యకృత్యోఽవ ద్యతి । పక్ష్య
 హ్యేతా దైవతాః । ద్వై పురోఽనువ్రాక్యే । యాజ్య దేవతా వష
 త్కారః । తా వీన ప్రీణాతి । సన్తతమవ ద్యతి ॥ ౬౩ ॥ ఋషూనాగం
 సన్తత్యై । ప్రైవైభ్యః పూర్వయా పురోఽనువ్రాక్యయాఽఽహ ।
 ప్రణయతి ద్వితీయయా । గమయతి యాజ్యయా । తృతీయై వా ఇతో
 లోకే పితరః । అహ్న వ్రవైనాన్పూర్వయా పురోఽనువ్రాక్యయాఽ
 త్యాసయతి । రాత్రియై ద్వితీయయా । ఐవైనా యాజ్యయా
 గమయతి । దక్షిణతోఽవదాయ । ఉదజ్జతి క్రామతి వ్యాప్యత్యై
 ॥ ౬౪ ॥ ఆ స్వధత్యాశ్రావయతి । అస్తు స్వధతి ప్రత్యాశ్రావ
 యతి । స్వధా నమ ఇతి వషట్కరోతి । స్వధాక్తారోహి పితృగామ ।
 సోమమగ్ర యతి । సోమప్రయాజా హి పితరః । సోమం పితృమ
 వ్రయతి । సవధ్నరోవై సోమః పితృమూఢా । సవధ్నరమైవ

రద్యతి | పితృశృహిణవదో యతి | ౧౧ | యే నై యచ్య-
 నః | తె పితరో బహివదః | తానైవ రద్యతి | పితృనస్మిత్వా-
 త్తా యతి | యే వా అయచ్యవో గృహమైధిసః | తె పితరో-
 స్మిత్వాత్తాః | తానైవ రద్యతి | అస్మిత్కవ్యవాహనయతి | య
 వన పితృగామస్మి | తమైవ రద్యతి || ౧౨ || అగ్నో యథాఽగ్ని-
 గ్ం స్వప్తకృతయతి | తాదృగైవ తత్ | ప్రతతే తత్ యే చ
 త్యామన్వతి తిస్మను ప్రక్తిమ నిదఘాతి | తస్మాదా తృతీయాత్పు-
 యమాన్నామ న గృహ్లాన్తి | ప్రతావన్తోహిష్యన్తే | అత్ర పితరో య-
 థా థాగం మన్దధ్వమిత్యాహ | హీతా హి పితరః | ఉదభ్యోనిమాక్రి-
 మన్తి | ప్రమా నై మనుష్యాగ్రాన్తిక్ | స్వామైవ రద్దిశేమనునిమాక్రి-
 మన్తి || ౧౩ || ఆహవనీయముపతిష్ఠన్తే | న్యేవాన్తే తద్భవతే |
 యధ్యత్యాహవనీయే | అథాన్యత్ర చరన్తి | ఆతమిశోరుపతిష్ఠన్తే |
 అస్మిమైవోపద్విష్టారజ్జృత్వా | పితృన్నిరవదయన్తే | అన్త-
 న్నా ప్రతే ప్రాగనాజ్జచ్చన్తి | య ఆతమిశోరుపతిష్ఠన్తే | సుస్వప్-
 శన్త్యా నయమిత్యాహ || ౧౪ || ప్రాగో వై సుస్వప్నక్ | ప్రా-
 గమైవార్యోపధతే | యోజ్ఞా నివృప్తి శే హరీ ఇత్యాహ | ప్రాగ-
 మైవ పునరయక్ | అక్షన్నమీమదన్త హీతి గౌహపత్యముప-
 తిష్ఠన్తే | అక్షన్నమీమదన్తాథ త్వోపతిష్ఠామహ ఇతి వానైరదావా |
 అమీమదన్త పితరస్సామ్యా ఇర్త్యభి ప్రపద్యన్తే | అమీమదన్త పిత-
 రోఽథత్వాభి ప్రపద్యామహ ఇతి వానైరదావా | అపః పరిషిక్ష్మతి |

మూలాయశ్చైవైవనాః ॥౧౮॥ అథో ర్థయశ్చైవ । తృత్యుతి ప్ర-
 ణయా ప్రశుభిః । య ప్రవచేద । అప బహుమావనూయాశో యతిః ।
 ప్రణావై బ్రహ్మణః । ప్రణా ప్రవ మృత్యోరుకృష్ణుతి । చతురః
 ప్రయాణా యతిః । ద్వావనూయాశో । మట్స్యం పద్యవై । మద్యా
 ఋతవః ॥౨౦॥ ఋతూవైవ బ్రీణాతి । న పర్శ్యన్వాస్తై । న సయా
 ణయన్తి । యర్షర్షన్వాస్తై । యభ్యయాణయేయః । ప్రమా
 యకా వ్యాత్ । రస్నాన్వాన్వాస్తై । న సయాణయన్తి । పత్ని-
 యై గోపీథాయ ॥ ౨౧ ॥

ఋతూవైవ బ్రీణాతి సస్త్రమవ ద్యతి వ్యావృ-
 త్తై బహుమావనో యతి రక్షివ రద్యుత్యమ సమామన్వాస్తై-
 నా ప్రతవో నవ చ ॥ ౧ ॥

ప్రక్రిపూరుషమేకపాలాన్నిరవతి । జాతా ప్రవ ప్రణా
 కుదాన్నిరవదయతే । ఏక్షమతిరిక్షమ్ । జనిష్యమాణా ప్రవ ప్రణా
 కుదాన్నిరవదయతే । ఏకకపాలా భవన్తి । ఏక్షధైవ కుదాన్నిర-
 వదయతే । నాభిఘారయతి । యదభిఘారయేత్ । అస్తరవ చారిణ-
 గం కుదాన్నిరవదయతే । ఏక్షాల్కు ణేవ యన్తి ॥ ౨౨ ॥ తద్ధి కుదాన్వ్య
 భాగధయమ్ । ఇమాన్విశేయన్తి । ప్రమా వై క్షుద్రస్య డి ।
 స్వాయాజైవ దిశి క్షుద్రన్నిరవదయతే । కుదాన్వా అప్రశుకాయా
 అహశ్చైవ నాతివర । అపా తే ప్రశుతి నిడికేద్యన్విష్యాత్ ।
 యజ్జివ ద్యన్తి । రమన్తి ప్రశున్నిర్ధితి । యన్తి న ద్యిష్యాత్ ।

అనుమత్యై ప్రకమతా వశో బహునూచా హి వశేషస్తా
 త్పుకమాత్రయద్గమయేనీకవత ఉద్ధారవా అగ్నేయే దేవేభ్య
 యునూవేవ పకభ్యవతిః । అనుమత్యై ప్రతిలివన్తి ॥ ౭౬ ॥

॥ హరిః ఓమ్ ॥

సప్తమప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ ప్రతద్భౌష్పానాన్యైవ పశ్యంతావీగంపీ । అశ-
 ధ్భౌయై శునాసీరాయ పురోదాశన్యాదశకపాలన్నిరవతి ।
 సప్తభ్రూవా ఇన్ద్రాశునాసీరః । సప్తభ్రురేన్ద్రవాన్యా అన్న-
 మవ రుణే । వాయువ్యం పయో భవతి । వాయువై వృష్టి
 ప్రదాపయితా । స ప్రవాన్దై వృష్టిం ప్రదాపయతి । వార్య
 ఏకకపాలో భవతి । సూర్యేన్ద్రా వా అముస్సీగోశే వృష్టిభ్రూ-
 తా । స ప్రవాన్దై వృష్టిన్ని యచ్ఛతి ॥౧॥ ద్వాదశక్షవగం నీరవన్దేన్ద్రా
 సమృద్ధ్యై । దేనాసురాస్సుయతా ఆసా । తే దేవా అగ్నిమబ్రువాః ।
 త్వయావీరగాసురావభిభవామతి । సోఽబ్రవీత్ । శ్రీధాఽ-
 వాచాత్వాన్వవికరిష్య ఇతి । స శ్రీధాఽఽత్వాన్వవ్యసు-
 రుత । అగ్నిస్తృతీయమ్ । రుద్రస్తృతీయమ్ । వసుస్తృతీ-